

B
A
O
U

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

“જ્યોતિર્ભૂષણ” પારિસર,

શ્રી બાલાજી મંદિરની સામે, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઈવે,

છારોડી, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૮૧

E-mail: feedback@baou.edu.in Website : www.baou.edu.in

સત્રીયકાર્ય ફેબ્રુઆરી-૨૦૧૭

સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ : (BDP)

પાઠ્યક્રમ શીર્ષક

EHD-03

હિન્દી સાહિત્ય કા ઇતિહાસ એંબ સાહિત્ય પરિચય:- EHD-03

અગત્યાની સૂચનાઓ

- વિદ્યાર્થીઓએ પોતાના પાઠ્યક્રમોના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઇટ પરથી મેળવવાના રહેશે.
- સત્રાંત પરીક્ષા આપવા માટે સ્વાધ્યાય કાર્ય રજી કરવા ફરજીયાત છે. સ્વાધ્યાય કાર્ય જમા કરાવેલ નહીં હોય, તો પરીક્ષા ફોર્મ સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- તૈયાર કરેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાની છેલ્લી તારીખ ૩૦/૦૭/૨૦૧૭ છે. આ તારીખ પછી વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા મોકલાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- જમા કરાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યોની પહોંચ અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી લેવી ફરજીયાત છે.
- વિદ્યાર્થીઓએ નિયત સમય મર્યાદામાં સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવા તેમજ મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથેના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસ કેન્દ્ર પરથી અવશ્ય પરત લેવા.
- વિદ્યાર્થી પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યોના ગુણ યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઇટ પર જોઈ શકશે.

સત્રીયકાર્ય માટે આવશ્યક સૂચનાઓ

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્રો

આપને દરેક પાઠ્યકમદીઠ એક સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરવાનું ફરજિયાત છે. દરેક સત્રીયકાર્ય તમામ અભ્યાસ-સામગ્રી પર આધારીત હોય છે.

સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરી આપના અભ્યાસકેન્દ્રના સંયોજકશ્રી પાસે જમા કરાવવું અને તેની પાવતી અવશ્ય લેવી. દરેક સત્રીયકાર્યની ઝરોક્ષ નકલ આપની પાસે રાખવી.

દરેક સત્રીયકાર્યના ૧૦૦ ગુણ નિશ્ચિત છે. જેમાં પાસ થવા માટે B.A./B.com.માં તેણું ગુણ લાવવા જરૂરી છે.

પરિષામમાં તેનો ભારાંક ૩૦% હોય છે. અભ્યાસકેન્દ્ર દ્વારા મૂલ્યાંકન કરાવેલ સત્રીયકાર્યો પરીક્ષામાં વાંચવા માટે પરત અવશ્ય લેવું. અભ્યાસકેન્દ્ર આપના સત્રીયકાર્યના ગુણો યુનિવર્સિટી અમદાવાદ ખાતે મોકલી આપશે. જે આપની માર્કશીટમાં ગુણગ્રેડ યાદીમાં સામેલ કરી (૭૦% પરીક્ષા અને ૩૦% સ્વાધ્યાયકાર્ય) ફાઈનલ ગુણગ્રેડ માર્કશીટ તૈયાર થશે.

આ સત્રીયકાર્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય પરીક્ષા માટેની પૂર્વ તૈયારી છે. સત્રીયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોનું માળખું પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રો જેવું હોય છે. પ્રશ્નોના જવાબમાં અભ્યાસ સામગ્રીનું પુનરાવર્તન કરવાનું નથી હોય. આપ વાંચનથી જે શીખ્યા છો, તે પોતાની ભાષામાં લખવાનું હોય છે. જેથી આપ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાની કામગીરી ગંભીરતાથી કરશો.

યુનિવર્સિટીમાં વર્ષ-૨૦૦૮ સુધીના પ્રવેશાર્થીઓ માટે B.A./B.Com. ના પ્રથમ ,દ્વિત્ય તથા તૃત્ય વર્ષના તમામ અભ્યાસક્રમ/પાઠ્યકમમાં ચાર કેટિના પાઠ્યકમમાં બે અને આઠ કેટિના પાઠ્યકમમાં ત્રણ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાનો નિયમ હતો. એકેટેમાંક ખાનીંગ બોડની (A.P.B. મંજૂરી થી) ઓગષ્ટ-૨૦૦૮ થી પાઠ્યકમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવાની નવી પદ્ધતિ શરૂ થયેલ છે. તેથી આપને પાઠ્યકમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય જે આપને આપના અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઇટ પરથી મેળવવાના હોય અને તેને નિશ્ચિત થયેલ છેલ્લી તારીખમાં સ્વ-અધ્યયનના આધારે તૈયાર કરી, આપના અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાના રહેશે.

આપના પાઠ્યકમના સ્વાધ્યાયકાર્યોમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખતા પહેલા પ્રથમ પાના ઉપર નીચે મુજબની માહિતી લખવી જરૂરી છે.

નોંધણી નંબર:- _____

અભ્યાસક્રમ:- _____

પૂર્ણ નામ:- _____

પાઠ્યકમ:- _____

સરનામું:- _____

સ્વાધ્યાય સંખ્યા:- _____

મોબાઇલ નંબર:- _____

તારીખ:- _____

અમે ઈચ્છાઓ છીએ કે આપ દરેક સત્રીયકાર્ય અલગ-અલગ ચોપડામાં સુંદર ભાષામાં ઉપર દર્શાવેલ મુજબની માહિતી સાથે નિયત સમય મર્યાદામાં તૈયાર કરી અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવશો. મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથે પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી પરત અવશ્ય લેવું.

જૂના વિદ્યાર્થીઓ (૨૦૦૮ સુધીના) માટે જૂની પદ્ધતિના સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટીની વેબસાઇટ પર ઉપલબ્ધ છે, જે ધ્યાને લેવું.

શુભેચ્છા સહ,

डॉ. बाबासाहेब अंबेडकर ओपन युनिवर्सिटी

पादयकम कोड:- EHD-03:- हिन्दी साहित्य का इतिहास एवं साहित्य परिचय
सत्रीयकार्य कोड:- EHD-03/AST-01/TMA/2017

अभ्यासकेन्द्र पर जमा करने की अंतिम तारीख :- 30/07/2017 (कुल अंक-100)
विभाग-क निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर १५०० शब्दों में दीजिए । (2 x 20=40)

- १ रीतिकाल का अर्थ और स्वरूप स्पष्ट करते हुए रीतिकालीन काव्य की विशेषताओं की चर्चा कीजिए ।

अथवा

- भवित काव्य की प्रमुख प्रवृत्तियों की चर्चा करते हुए उसकी विशेषताओं पर प्रकाश डालिए ।
२ आधुनिक युग की राजनीतिक परिस्थितियों की चर्चा अपने शब्दों में कीजिए ।

अथवा

हिन्दी कहानी के विकास की चर्चा करते हुए प्रेमचंद का कथाकार के रूप में परिचय दीजिए ।

विभाग-ख निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर १००० शब्दों में दीजिए । (कोई भी दो) (2 x 15=30)

- १ द्विवेदी युगीन साहित्य की प्रमुख प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए ।
२ छायावादोत्तर काव्य की प्रमुख प्रवृत्तियों की चर्चा कीजिए ।
३ समकालीन काव्य की प्रमुख प्रवृत्तियों की सोदाहरण चर्चा कीजिए ।
४ रासो काव्य की विशेषताएँ कौन सी हैं ? प्रमुख विशेषताओं की सोदाहरण चर्चा कीजिए ।

विभाग-ग निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में दीजिए । (कोई भी चार) (4 x 5=20)

- १ 'शृंगार' रस किसे कहते हैं ? लक्षण-उदाहरण सहित चर्चा कीजिए ।
२ साहित्येतिहास लेखन की विभन्न पद्धतियाँ कौन सी हैं ? चर्चा कीजिए ।
३ बिंब का वर्गीकरण करते हुए उसके भेद की चर्चा कीजिए ।
४ प्रसादयुगीन और स्वातंत्र्योत्तर नाटकों में पायी जानेवाली विशेषताओं को अपने शब्दों में लिखिए ।
५ रीतिकालीन सामाजिक परिस्थितियों पर प्रकाश डालिए ।

EHD-03

विभाग-घ (अ) रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए। (कोई भी दस) (1x10=10)

- १ 'जैन' शब्द _____ से बना है – जिसका अर्थ _____ है।
 - २ 'पृथ्वीराज रासो' का प्रमुख नायक _____ है।
 - ३ 'कामायनी' (१९३५) _____ रचित आधुनिक युग का सर्वश्रेष्ठ महाकाव्य है।
 - ४ जयशंकर प्रसाद का _____ (१९१३) हिन्दी का पहला गीति नाटक है।
 - ५ हिन्दी की पहली आत्मकथा जैन कवि बनारसीदास की _____ मानी जाती है।
 - ६ भारत में नुकङ्ड नाटक के उदय का श्रेय _____ को जाता है।
 - ७ रीतिकाल का प्रारंभ अधिकांशतः संवत् _____ से तथा समापन संवत् _____ तक मान लिया गया है।
 - ८ प्रेमचंद्रजी ने _____ उपन्यास में अनमेल विवाह की समस्या को अंकित किया है।
 - ९ आचार्य हजारी प्रसाद छिवेदी ने 'रासो' की व्युत्पत्ति _____ या _____ से मानी है।
 - १० 'विधेयवाद' अंग्रेजी के _____ का शब्दनुवाद है।
 - ११ 'आलम्बन' का व्युत्पत्तिप्रक अर्थ है _____ और _____
 - १२ व्यंजना के _____ और _____ दो मुख्य भेद हैं।
-

EHD-03